

Augustus 1988

Zijn moeder had hem met de Plymouth stationcar afgehaald van tennisles en ze waren op weg naar huis. Het was een hete dag, meer dan dertig graden, het soort hitte waardoor je kleren op je huid blijven plakken en het zonlicht wel vliegenpapier lijkt. Gideon had de dashboardventilator op zijn gezicht gericht en genoot van de verkoeling. Ze reden op Route 27, langs de lange betonnen muur die om de nationale begraafplaats Arlington liep, toen twee motoragenten met sirenes en rode zwaailichten hun auto onderschepten, eentje vóór en eentje achter hen. De agent voor hen gebaarde met zijn in een zwarte handschoen gestoken hand dat ze de afslag Columbia Pike moesten nemen, en nadat Gideons moeder dat had gedaan gaf hij een stopteken. Het was duidelijk niet de trage, weloverwogen routine van een verkeerscontrole – integendeel, beide agenten sprongen van hun motoren en kwamen naar hen toe rennen.

Een van hen boog zich naar het raampje toe en zei: ‘Rijd achter ons aan. Nu meteen.’

‘Wat is er dan aan de hand?’ vroeg Gideons moeder.

‘Bedreiging van de nationale veiligheid. Blijf achter ons – we rijden hard en zullen een rijstrook vrijmaken.’

‘Ik begrijp niet...’

Maar ze holden alweer terug naar hun motoren.

Met loeiende sirenes escorteerden de agenten hen via Columbia Pike naar de George Mason Drive en dwongen onderweg de andere auto’s aan de kant te gaan. Er sloten zich nog meer motoragenten, patrouillewagens en op het laatst een ambulance aan bij de colonne die met veel lawaai door de drukke straten scheurde. Gideon wist niet of hij het opwindend moest vinden of dat hij bang moest zijn. Toen ze Arlington Boulevard op draaiden kon hij wel raden waar ze naartoe gingen: Arlington Hall Station, waar zijn vader voor INSCOM, de Amerikaanse militaire inlichtingen- en veiligheidsdienst, werkte.

Bij de ingang van het complex had de politie de weg afgezet, maar de versperringen werden opzij getrokken toen de colonne eraan kwam. Met piepende banden scheurden ze over Ceremonial Drive; ze kwamen tot stilstand bij een tweede wegafzetting, naast een wirwar van brandweerauto's, politieauto's en overvalwagens met gewapende eenheden erin. Tussen de bomen door zag Gideon het gebouw van zijn vader, de statige gevel van baksteen en witte zuilen te midden van smaragdgroene gazons en keurig gesnoeide eikenbomen. Het was ooit een privéschool voor jonge meisjes geweest en zo zag het er nog steeds uit. Aan de voorkant was een groot deel van het terrein ontruimd. Achter een laag heuveltje zag hij twee scherpschutters op het gazon liggen, hun geweren op een tweepoot in de aanslag.

Zijn moeder draaide zich naar hem om en beet hem toe: 'In de auto blijven. Blijf zitten, wat er ook gebeurt.' Haar asgrijze, gespannen gezicht was om bang van te worden.

Ze stapte uit en de agenten baanden in slagorde een weg voor haar door de menigte. Toen verdween ze uit het zicht.

Ze was vergeten de motor af te zetten en de airconditioning stond nog aan. Gideon liet zijn raampje zakken en het lawaai van de sirenes, het geschreeuw en gepraat in walkietalkies drongen de auto binnen. Twee mannen in blauwe pakken holden langs. Een agent brulde in een radio. In de verte waren nog meer sirenes te horen; ze kwamen van alle kanten.

Scherp, verwrongen door een elektronisch versterkte megafon, hoorde hij een stem zeggen: 'Kom naar buiten en laat uw handen zien.'

De menigte zweeg onmiddellijk.

'U bent omsingeld. U kunt nergens naartoe. Laat de gijzelaar gaan en kom naar buiten.'

Opnieuw stilte. Gideon keek om zich heen. De mensen hadden hun aandacht gevestigd op de voordeur van het gebouw waar het schouwspel zich kennelijk zou voltrekken.

'Uw vrouw is hier. Zij wil iets tegen u zeggen.'

Er klonk gerommel en statische ruis uit het geluidssysteem en toen iets dat leek op een elektronisch versterkte snik, ver-

vormd en vreemd. ‘Melvin?’ Weer dat gesmoorde geluid. ‘Melvin?’

Gideon verstijfde. Dat is de stem van mijn moeder, dacht hij.

Het was net een droom, het was niet echt. Er zat geen enkele logica in. Gideon pakte de hendel van het portier, opende het en stapte uit in de verstikkende hitte.

‘Melvin...’ klonk het gesmoord, ‘kom alsjeblieft naar buiten. Ze zullen je niets doen, dat beloof ik je. Laat die man gaan, alsjeblieft.’ Het klonk hard en vreemd door de megafon – toch was het onmiskenbaar de stem van zijn moeder.

Gideon liep tussen de groepjes politie- en legerofficieren door naar voren. Niemand lette op hem. Hij baande zich een weg tot aan de buitenste wegafzetting en legde zijn hand op het ruwe, blauw geschilderde hout. Hij tuurde in de richting van Arlington Hall, maar zag geen beweging bij de stille voor-gevel of op het terrein in de onmiddellijke nabijheid, waar alle mensen waren weggestuurd. Het gebouw zinderde in de hitte en leek uitgestorven. De bladeren hingen slap aan de takken van de eiken, de hemel was vlak en wolkeloos, zo bleekblauw dat hij bijna wit leek.

‘Melvin, als je die man vrijlaat zullen ze naar je luisteren.’

Weer een afwachtende stilte. Toen was er plotseling beweging bij de voordeur. Een gezette man in een pak, die Gideon niet kende, kwam naar buiten strompelen. Hij keek even gedesoriënteerd om zich heen en begon toen naar de barricaden te rennen, waarbij zijn dikke benen langs elkaar schuurden. Vier agenten met helmen op holden met getrokken wapens naar de man toe, pakte hem vast en duwden hem haastig achter een van de busjes.

Gideon dook onder de barricade door en liep tussen de agenten, mannen met walkietalkies en geüniformeerde mannen door. Weer had niemand hem in de gaten, ze sloegen geen acht op hem; alle ogen waren gefixeerd op de voordeur van het gebouw.

En toen was er heel zwak, vanachter de deur, een stem te horen. ‘Er moet een onderzoek komen!’

Het was de stem van zijn vader. Gideon bleef staan en zijn hart bonkte in zijn keel.

‘Ik eis een onderzoek! Er zijn zesentwintig mensen omgekomen!’

Gedempt gerommel uit de versterker, toen bulderde een mannenstem door het geluidssysteem: ‘Dr. Crew, uw zorgen aangaande deze kwestie zullen in behandeling worden genomen. Maar nu moet u naar buiten komen met uw handen omhoog. Heeft u dat begrepen? U moet zich overgeven.’

‘Jullie hebben niet geluisterd,’ zei de trillende stem van zijn vader. Het klonk angstig, kinderlijk bijna. ‘Er zijn mensen omgekomen en er is niets aan gedaan. Ik wil een toezegging.’

‘Dit *is* een toezegging.’

Gideon had de binnenste afzetting bereikt. Het bleef stil aan de voorkant van het gebouw, maar hij was nu dicht genoeg genaderd om te kunnen zien dat de deur half openstond. Hij droomde, hij kon elk moment wakker worden. Hij voelde zich duizelig door de hitte en had een koperachtige smaak in zijn mond. Een nachtmerrie was het – en toch echt.

Toen zag Gideon de deur naar binnen toe opengaan en de gestalte van zijn vader in de zwarte rechthoek van de deuropening verschijnen. Hij zag er ontzettend klein uit tegen die elegante gevel van het gebouw. Hij deed een stap naar voren en hield zijn handen omhoog, met de palmen naar buiten. Zijn sluike haar hing over zijn voorhoofd, zijn stropdas zat scheef en zijn blauwe pak was gekreukeld.

‘Dat is ver genoeg,’ zei de stem. ‘Blijf staan.’

Melvin Crew bleef staan en knipperde met zijn ogen tegen het felle zonlicht.

De schoten vielen zo kort na elkaar dat het net knalvuurwerk leek. Zijn vader sloeg abrupt naar achteren in de duisternis van de hal.

‘Papa!’ schreeuwde Gideon. Hij sprong over de barricade heen en rende over het hete asfalt van de parkeerplaats. ‘Papa!’

Achter hem werd geroepen, kreten als: ‘Wie is dat kind?’ en: ‘Niet vuren!’

Hij sprong op de trottoirband en rende dwars over het gazon naar de ingang. Er kwamen figuren op hem af rennen om hem te onderscheppen.

‘Jezus Christus, houd hem tegen!’

Hij gleed uit op het gras, viel op zijn handen en knieën en kwam weer overeind. Hij kon alleen maar zijn vaders voeten zien, die uit de donkere deuropening in het zonlicht naar buiten staken. Zijn schoenen wezen naar de hemel, zijn versleten zolen zichtbaar voor iedereen, eentje met een gat erin. Het was een droom, een droom – en het laatste wat hij zag voordat hij onderuit werd gehaald en op de grond viel, was dat de voeten twee keer krampachtig schokten.

‘Papa!’ schreeuwde hij in het gras, en hij probeerde weer overeind te krabbelen, terwijl het gewicht van de wereld op zijn schouders neerdaalde. Maar hij had de voeten zien bewegen, zijn vader leefde, hij zou wakker worden en alles zou goed zijn.

2

Oktober 1996

Gideon Crew was met een nachtvlucht uit Californië aangekomen. Het vliegtuig had twee uur op het asfalt van het vliegveld van LA gestaan voordat het eindelijk naar Dulles vertrok. Hij had de bus naar de stad genomen en was toen zo ver mogelijk met de metro gegaan, voordat hij in een taxi stapte. De onverwachte vliegreis was wel het laatste wat hij zich kon permitteren. Hij was in een schrikbarend tempo door zijn geld heen geraakt, had helemaal niet op zijn budget gelet – en bij zijn laatste klus had hij meer in het oog gelopen dan anders; de spullen waren moeilijk te slijten geweest.

Toen het telefoontje kwam had hij eerst gehoopt dat het weer vals alarm was, weer een aanval van hysterie of een dronken smeekbede om aandacht. Maar toen hij in het ziekenhuis aankwam had de dokter er geen doekjes om gewonden. ‘Haar lever heeft het begeven en op grond van haar

geschiedenis komt ze niet in aanmerking voor een transplantatie. Dit kon wel eens uw laatste bezoek zijn.’

Ze lag op de intensive care, haar blonde, gebleekte haren uitgespreid op het kussen met aan de wortels twee centimeter zwarte uitgroei. Haar huid was met veel rouge opgemaakt. Er was een treurige, onbeholpen poging gedaan om oogschaduw aan te brengen, alsof iemand de luiken van een spookhuis had geschilderd. Hij hoorde haar raspende ademhaling door de zuurstofbril. Er heerste rust in de kamer, de lampen brandden laag, het discrete gepiep van de elektronica was waakzaam aanwezig. Opeens voelde hij een golf van schuld en medelijden over zich heen komen. Hij was helemaal opgegaan in zijn eigen leven in plaats van voor haar te zorgen. Maar in het verleden had zij elke keer dat hij het probeerde haar toevlucht tot de fles gezocht en hadden ze ruzie gekregen. Het was niet eerlijk dat haar leven op deze manier eindigde. Het was gewoon niet eerlijk.

Terwijl hij haar hand pakte probeerde hij iets te zeggen, maar hij kon niets zinnigs bedenken. Ten slotte wist hij alleen maar te zeggen: ‘Hoe gaat het met je, mam?’ en nog voor het eruit was haatte hij zichzelf om de futiliteit van die vraag.

Als antwoord keek ze hem alleen maar aan. Het wit van haar ogen had de kleur van overrijpe bananen. Trillend greep haar uitgemergelde hand de zijne vast. Eindelijk verroerde ze zich zwakjes. ‘Nou, dat was het dan.’

‘Alsjeblieft mam, zo moet je niet praten.’

Ze maakte een wegwerpend gebaar met haar hand. ‘Je hebt de dokter gesproken, je weet hoe het ervoor staat. Ik heb cirrose, met alle verrukkingen van dien – en dan heb ik het nog niet over congestief hartfalen en emfyseem van het jarenlange roken. Ik ben een wrak en het is mijn eigen stomme schuld.’

Gideon had er geen antwoord op. Het was allemaal waar natuurlijk, en zijn moeder draaide er niet omheen. Dat had ze nooit gedaan. Het was hem een raadsel dat zo’n sterke vrouw zo zwak was als het ging om verslavende middelen. Nee, zo onbegrijpelijk was het niet, ze had een persoonlijkheid die naar verslaving neigde, hij herkende het ook bij zichzelf.

‘De waarheid zal je vrijmaken,’ zei ze, ‘maar eerst moet je door de ellende heen.’

Dat was een favoriete uitdrukking van haar, die ze altijd gebruikte voordat ze iets moeilijks ging zeggen.

‘De tijd is gekomen om je een waarheid te vertellen’ – ze hapte even naar lucht – ‘waardoor je je heel ellendig zult voelen.’

Hij wachtte terwijl ze een paar keer rاسpend ademhaalde.

‘Het gaat over je vader.’ Haar gele ogen gingen naar de deur. ‘Doe hem dicht.’

Terwijl hij zachtjes de deur sloot en terugkeerde naar het bed, kreeg hij een bang voor gevoel.

Ze pakte zijn hand weer vast. ‘*Goloebtsy*,’ fluisterde ze.

‘Wat zeg je?’

‘*Goloebtsy*. Een Russisch gerecht. Opgerolde, gevulde koolbladeren.’

Ze wachtte tot ze weer op adem was. ‘Dat was de code-naam van de Sovjets voor die operatie. Opgerolde koolbladeren. In één nacht werden er zesentwintig geheim agenten opgerold. Verdwenen.’

‘Waarom vertel je me dat?’

‘De “Voshaai”.’ Ze sloot haar ogen en ademde snel. Het was alsof ze, nu ze besloten had in het diepe te duiken, niet wist hoe snel ze de woorden eruit moest gooien. ‘Dat is het andere woord. Het project waar je vader bij INSCOM aan werkte. Een nieuwe versleutelingstechniek... uiterst geheim.’

‘Weet je zeker dat je hierover wilt praten?’ vroeg Gideon.

‘Je vader had het mij niet mogen vertellen. Maar dat heeft hij wel gedaan.’ Haar ogen bleven gesloten en het leek alsof haar lichaam inzakte, in het bed wegzonk. ‘De Voshaai moest grondig doorgelicht en getest worden. Daarvoor namen ze je vader aan en wij verhuisden naar D.C.’

Gideon knikte. Voor een jongen in groep zeven was de verhuizing van Claremont in Californië naar D.C. bepaald geen pretje geweest.

‘In 1987 stuurde INSCOM de Voshaai naar het National Security Agency voor een laatste inspectie. Hij werd goedgekeurd. En geïmplementeerd.’

‘Daar heb ik nooit iets van gehoord.’

‘Je hoort het nu.’ Ze slikte pijnlijk. ‘De Russen hadden maar een paar maanden nodig om hem te kraken. Op 5 juli 1988 – één dag na Onafhankelijkheidsdag – rolden de Sovjets al die Amerikaanse spionnen op.’

Ze zweeg en slaakte een lange zucht. De apparatuur bleef zachtjes piepen en vermengde zich met het gesuis van zuurstof en de gedempte geluiden in de rest van het ziekenhuis.

Gideon wist niet wat hij zeggen moest en bleef haar hand vasthouden.

‘Ze gaven je vader de schuld van de rampzalige...’

‘Mam,’ Gideon drukte haar hand, ‘dit is allemaal verleden tijd.’

Ze schudde haar hoofd. ‘Ze hebben hem kapotgemaakt. Dat is de reden waarom hij dat deed, waarom hij iemand in gijzeling nam.’

‘Wat maakt het nu nog uit? Ik heb lang geleden al geaccepteerd dat papa een fout had gemaakt.’

Plotseling gingen haar ogen open. ‘Het was geen fout. Hij was de zondebok.’

Ze zei het grommend alsof ze iets onaangenaams uit haar keel wilde kwijtraken.

‘Wat bedoel je?’

‘Vóór Operatie Goloebtsy schreef je vader een memo. Hij zei dat de Voshaai een theoretische fout bevatte. Dat er een achterdeur in kon zitten. Ze negeerden hem. Maar hij had gelijk. En er zijn zesentwintig mensen door omgekomen.’

Ze haalde luidruchtig adem en balde van inspanning haar klauwachtige handen samen op het bed. ‘De Voshaai was geheim, ze konden zeggen wat ze wilden. Niemand kon er iets tegen inbrengen. Je vader was een buitenstaander, een professor, een burger. En hij was in het verleden behandeld voor depressiviteit; dat haalden ze voor het gemak ook weer van stal.’

Gideon kreeg het koud toen hij het hoorde. ‘Dus jij zegt... dat het niet zijn fout was?’

‘Integendeel zelfs. Ze vernietigden de bewijzen en gaven hem de schuld van de ramp met Goloebtsy. Daarom nam hij

die man in gijzeling. En daarom schoten ze hem neer – hoewel hij met zijn handen omhoog stond – om hem de mond te snoeren. Hij is ijskoud vermoord.’

Gideon kreeg een vreemd gevoel van gewichtloosheid. Hoe afschuwelijk het verhaal ook was, het leek alsof er een last van hem afgenomen werd. Vanaf zijn twaalfde jaar was de naam van zijn vader publiekelijk door het slijk gehaald, maar hij was dus helemaal geen depressieve, labiele, prutsende professor geweest. Alle hoon, al het getreiter dat hij had moeten ondergaan, het gefluister en het gegrinnik achter zijn rug – het had allemaal niets te betekenen. Tegelijkertijd begon ook de enorme omvang van de misdaad jegens zijn vader tot hem door te dringen. Hij herinnerde zich die dag nog levendig, hij herinnerde zich de toezeggingen die waren gedaan. Hij herinnerde zich hoe zijn vader naar buiten in het zonlicht was gelokt, alleen maar om doodgeschoten te worden.

‘Maar wie...’ begon hij.

‘Luitenant-generaal Chamblee Tucker. Onderdirecteur van INSCOM. De projectleider van Voshaai. Hij maakte je vader tot zondebok om zelf buiten schot te blijven. Hij was erbij, bij Arlington Hall Station. Hij gaf het bevel om te schieten. Onthoud die naam: Chamblee Tucker.’

Zijn moeder hield op met praten. Ze lag bezweet en naar adem snakkend in het bed, alsof ze zojuist de marathon had gelopen.

‘Bedankt dat je het me hebt verteld,’ zei hij op vlakke toon.

‘Ik ben nog niet klaar.’ Ze bleef zwoegend ademhalen en de hartmonitor aan de muur gaf een waarde van boven de honderdveertig aan.

‘Niet meer praten,’ zei hij. ‘Je moet rusten.’

‘Nee,’ zei ze onverwacht krachtig, ‘ik heb tijd genoeg om te rusten... straks.’

Gideon wachtte.

‘Je weet wat er daarna is gebeurd. Jij hebt het ook moeten doormaken. Het voortdurende verhuizen, de armoede. De... mannen. Ik trok het niet meer. In feite kwam er op die dag een einde aan mijn leven. Sindsdien voelde ik me innerlijk

dood. Ik ben een ontzettend slechte moeder geweest. En jij... jij was zo gekwetst.'

'Maak je maar geen zorgen. Ik heb het overleefd.'

'Weet je het zeker?'

'Natuurlijk.' Maar inwendig voelde Gideon een steek van pijn.

Haar ademhaling werd trager en Gideon voelde hoe haar greep zich ontspande. Toen hij zag dat ze in slaap viel, maakte hij haar hand van de zijne los en legde hem op de dekens. Maar toen hij zich vooroverboog om haar een kus te geven schoot de hand weer omhoog en greep als een klauw zijn kraag vast. Ze hield zijn blik vast met haar ogen en zei zo intens dat het maniakaal aandeed: 'Zet het hem betaald.'

'Wat?'

'Doe met Tucker hetzelfde als wat hij met je vader heeft gedaan. Maak hem kapot. En zorg ervoor dat hij weet waarom – en door wie.'

'Goeie god, wat vraag je nu van me?' fluisterde Gideon, en hij keek in plotselinge paniek om zich heen. 'Mam, je weet niet wat je zegt.'

Haar stem zakte weg tot een gefluister. 'Neem er de tijd voor. Doe je examens. Haal je diploma's. Ga studeren. Observeer. Wacht. Je bedenkt wel een manier.'

Langzaam ontspande haar hand zich en ze sloot haar ogen. De lucht leek voorgoed uit haar weg te stromen, als een laatste zucht. En in zekere zin was dat ook zo; ze raakte in coma en overleed twee dagen later.

Het waren haar laatste woorden geweest, woorden die eindelijk in zijn geest zouden blijven nagalmen: *je bedenkt wel een manier.*